

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДУ “ІНСТИТУТ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА ТОКСИКОЛОГІЇ НАМН УКРАЇНИ”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор ДУ “Інститут фармакології
та токсикології НАМН України”

Дегіон Н. Ядловський О. Є.

01 2024 р.

“АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ”

РОБОЧА ПРОГРАМА.

підготовки третій рівень – доктор філософії
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузі знань 22 Охорона здоров'я

спеціальностей 222 Медицина

2024 рік

Розробник програми:

Шевченко С. Л. – доктор філософських наук, професор

Гарант освітньо-наукової програми 222 д. мед. н. Серединська Н.М.

Завідувачка відділу науково-методичної,
інформаційної та патентно-ліцензійної роботи к. мед. н. Таніна С. С.

Обговорено та затверджено на засіданні
Центральної методичної ради
ДУ «Інститут фармакології та токсикології
НАМН України»
«30» січня 2024, протокол № 1

ВСТУП

Робоча програма з підготовки здобувачів вищої освіти на III (освітньо-науковому) рівні докторів філософії в ДУ «Інститут фармакології та токсикології НАМН України» з дисципліни “Академічна доброчесність” складена на основі Закону України “Про вищу освіту”, Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 “Про затвердження порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)” та відповідно до освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня підготовки доктора філософії у галузі знань 22 “Охорона здоров’я” за спеціальністю 222 “Медицина”.

Опис навчальної дисципліни. Дисципліна є складовою загальної програми підготовки докторів філософії різних спеціальностей, читається на першому курсі навчання й розрахована на 3 кредити ЄКТС (90 годин) – 12 год. лекцій, 22 год. семінарських занять і 56 год. самостійної роботи.

Однією з важливих умов проведення науково-дослідницької діяльності аспірантів у правовому полі сучасного законодавства є їх ознайомлення з принципами академічної доброчесності, нормативно-правовим регулюванням сфери авторського права та інтелектуальної власності, вивчення міжнародних стандартів дотримання доброчесності в освітній та науковій практиці.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є формування у здобувачів наукового ступеня “доктор філософії” високих стандартів академічної доброчесності та культури в науково-дослідницькій та освітній діяльності.

Міждисциплінарність дисципліни “Академічна доброчесність” засвідчує її безпосередній зв’язок з іншими дисциплінами, що викладаються здобувачам в ДУ “Інститут фармакології та токсикології НАМН України” на третьої освітньо-кваліфікаційному рівні, зокрема: “Філософія”, “Методологія та організація наукових досліджень”, “Біоетика”, “Інтелектуальна власність, авторське право”, “Методологія та організація наукових досліджень у сфері створення лікарських засобів”, “Менеджмент та презентація науково-освітніх проєктів”.

І. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 22 Охорона здоров'я, 09 Біологія	Кількість кредитів – 3		Методи навчання: словесні – лекція, пояснення, бесіда, дискусія; семінарські (практичні) – вивчення теоретичних питань і їх обговорення на семінарських заняттях, виконання практичних завдань, розробка та представлення наукових проєктів; самостійне вивчення теоретичного матеріалу, опрацювання джерел та їх аналіз, розробка структурно-логічних схем наукового дослідження.
Спеціальність 222 Медицина, 091 Біологія	Загальна кількість годин – 90		
Освітній рівень (доктора філософії)	<i>Денна</i>	<i>Заочна (вечірня)</i>	
	Лекції:		
	<i>12</i>	<i>12</i>	
Нормативна/вибіркова	Семінарські (практичні) заняття:		
	22	22	
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом -І	Індивідуальна робота:		
	<i>11</i>	<i>11</i>	
Семестр 1	Самостійна робота:		
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 4 - самостійна робота 6	45	45	Форма підсумкового контролю: Іспит
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська	34 год. (38%)	56 год. (52%)	

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є ознайомлення здобувачів вищої освіти із основними принципами академічної доброчесності в закладах вищої освіти та науково-дослідних інститутах; формування у них засад академічної культури й етики; забезпечення їх необхідними знаннями та інструментами, володіння якими є необхідним для дотримання вимог доброчесності.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни “Академічна доброчесність” полягають у:

- формуванні уявлення про роль і місце академічної доброчесності у науковій і освітній діяльності;
- ознайомленні аспірантів із нормативно-правовою базою з проблем дотримання норм академічної доброчесності;
- розвитку уміння застосовувати отримані знання зі сфери академічної доброчесності у науково-дослідній, навчальній та виховній роботі;
- сприянні формуванню навичок коректної роботи з джерелами інформації та адекватного їх цитування та посилання на них у процесі наукового дослідження;
- наданні інформації про механізми контролю за дотриманням принципів та правил академічної культури й чесності;
- усвідомленні та розумінні академічної відповідальності за недоброчесні практики в освітній та науковій сфері.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття аспірантами наступних програмних *компетентностей*:

Класифікація компетентності за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
Інтегральна компетентність				
Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження, здійснювати інноваційну й дослідницьку діяльність в галузі охорони здоров'я та біології на основі аналізу існуючих та створення нових фундаментальних, теоретичних або практичних знань та/або професійної практики				
Загальні компетентності				
ЗК1. Вміння працювати автономно, з дотриманням дослідницької етики, академічної доброчесності та авторського права.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Закономірності когнітивних процесів • Стратегію освіти протягом життя • Знати положення академічної доброчесності • Методи продуктивного навчання • Теорія ціннісних орієнтацій та 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Оперувати філософськими категоріями та доктринами • Використовувати методи самонавчання та самоаналізу • Постійно вдосконалювати свій освітній та загальнокультурний рівень 	Визначати ціннісні орієнтації та мотиваційний рівень особистості. Здатність до самонавчання, самоаналізу та самореалізації. Здатність до ефективної організації власного часу.	Формування системного наукового світогляду та загального культурного кругозору. Розвиток когнітивних можливостей. Здатність до самонавчання та самореалізації.

	<p>мотивації особистості</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основи риторики • Основи тайм-менеджменту 			
<p>ЗК2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, до підвищення професійної кваліфікації.</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основи пошуку літературних джерел • Перелік наукометричних баз та їх значущість • Провідні інформаційні ресурси для пошуку інформації з медичних наук • Сучасні інформаційні технології 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку та обробки інформації • Проводити інформаційний пошук • Аналізувати інтерпретувати дані з англомовних джерел інформації 	<p>Використовувати інформаційні та комунікаційні технології для пошуку та обробки інформації</p>	<p>Здатність до повного та різностороннього пошуку інформації, Відповідальність за адекватну оцінку та трактування отриманих у результаті пошуку даних.</p>
<p>ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.</p>	<p>Знати:</p> <p>закономірності розвитку науки; етапи та закономірності когнітивного процесу; етапи дослідницького процесу; основи та умови креативності.</p>	<p>Вміти:</p> <p>Аналізувати дані, отримані з інформаційних джерел.</p>	<p>Комунікації з науковими керівниками, колегами та партнерами під час обговорення проблем, пошуку шляхів їх вирішення.</p>	<p>Здатність до самостійного та незалежного мислення, формулювання ідей та продукування гіпотез.</p>
<p>ЗК4. Здатність розробляти та управляти проектами, планувати та управляти часом.</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Системи освітніх та наукових грантів на національному та міжнародному рівні • Технологію підготовки та розробки заявки на грант 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Проводити пошук грантових програм • Підготувати проект відповідно до форми заявки • Підготувати заявку до участі у конкурсі на отримання фінансової підтримки відповідно до власного наукового пошуку 	<p>Володіння термінологією, використання письмових мовних компетенцій рідною та іноземною мовою для обґрунтування проекту та оформлення заявки на грант</p>	<p>Самостійний пошук, систематизація даних.</p>
<p>ЗК5. Здатність до спілкування у професійному середовищі та з представниками інших професій на національному та міжнародному рівнях.</p>	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • основи менеджменту конфліктів • основи риторики та теорії аргументації • Професійну лексику та термінологію відповідно до спеціальності та спеціалізації (напряму підготовки) • Англійську мову на рівні не нижче B2 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • представляти наукові результати рідною та англійською мовами в усній та письмовій формах; • публікувати наукові результати досліджень у фахових національних та міжнародних виданнях • вести комунікації з різними цільовими аудиторіями • володіти культурою мовлення, методами 	<p>Здійснення наукової комунікації, міжнародного співробітництва, відстоювання власних наукових поглядів</p> <p>Володіння вербальними та невербальними навичками спілкування.</p> <p>Взаємодія в колективі для</p>	<p>Постійне вдосконалення іноземної мовної культури</p>

		аргументації	виконання завдань	
ЗК6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> критерії оцінки якості форми і методи оцінки результатів освітньої та наукової діяльності 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> проводити моніторинг освітнього та наукового процесу, застосовувати ефективні методи оцінки когнітивної сфери розробляти пропозиції щодо його удосконалення 	Взаємодія, співробітництво з колегами та керівництвом, здобувачами вищої освіти.	Покращення результатів власної діяльності і результатів діяльності інших. Індивідуальна відповідальність за результати виконання завдань. Добросесність, довіра та відповідальність за власні дії.
Спеціальні (фахові) компетенції				
СК1. Здатність до розуміння предметної області за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> Зміст сучасної фармакології відповідно до майбутньої професійної діяльності Сучасний напрямок наукових досліджень за напрямом наукового дослідження Пріоритетні напрямки розвитку науки та медицини 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> Аналізувати основні теорії та концепції за напрямом дослідження Інтерпретувати та обробляти результати досліджень за обраним науковим напрямом 	Формулювання власного судження та участь у дискусіях щодо актуальності, основного змісту, методів, новітніх досягнень за напрямом наукового дослідження	Безперервне самонавчання та самовдосконалення.
СК2. Здатність виявляти потребу в додаткових знаннях у сфері медицини й біології та за напрямком наукових досліджень, генерувати наукові гіпотези.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> Інформаційні світові ресурси Сутність дослідницького процесу Сучасні досягнення за напрямком наукового дослідження Новітні методи дослідження, їх інформативність, специфічність та чутливість 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> Проводити критичний аналіз сучасної наукової літератури Адекватно оцінювати досягнення та обмеження досліджень за обраним науковим напрямом Визначати ступінь вирішення проблем та потреби сучасної науки та медицини 	Використання інформаційних ресурсів для отримання інформації. Комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності.	Використовувати сучасні інформаційні технології для проведення наукового пошуку. Володіння методологією наукового дослідження для коректного формулювання гіпотез та дослідницьких питань.
СК3. Здатність обирати методи та формулювати результати дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту для ефективного вирішення	Знати: <ul style="list-style-type: none"> Методологію наукових досліджень Принципи генерування статистичних та наукових гіпотез Технологію формулювання дослідницького питання 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> Формулювати дослідницьке питання та гіпотези Визначати дизайн дослідження Розробляти план та задачі дослідження 	Аргументація та доказ переваг розробленого проекту. Ведення дискусій щодо мети та завдань наукового проекту. Використовувати знання та вміння з методології	Ініціативність, самостійність, відповідальність, Запобігання систематичних помилок при виконанні наукового дослідження

конкретних науково-практичних завдань у галузі охорони здоров'я та біології.	<ul style="list-style-type: none"> • Види систематичних помилок, способи їх запобігання 		наукових досліджень для пошуку партнерів	
СК4. Здатність формулювати дослідницьке поле, розробляти проект наукового дослідження	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Сучасні методи дослідження • Критерії та маркери ефективності потенційних лікарських засобів в біоетичному та біомедичному контекстах • Інформативні критерії оцінки процесів, функцій, явищ 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обирати методи дослідження, адекватні для досягнення мети та завдань наукового проекту • Інтерпретувати результати різних методів досліджень 	Аргументація переваг обраних методів дослідження Обговорювати інформативність методів дослідження з науковою спільнотою, можливість їх вдосконалення та комбінування	Самостійний вибір адекватних методів дослідження та статистичного аналізу отриманих даних
СК5. Володіння сучасними методами наукового дослідження.	<p>Знати</p> <ul style="list-style-type: none"> • Специфічність та чутливість різних методів дослідження • Методики досліджень за тематикою наукового проекту, їх можливості та обмеження 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Використовувати сучасні методи дослідження • Використовувати методики дослідження • Модифікувати та поліпшувати методики дослідження 	Навчатися методам та методикам дослідження, обмінюватися інформацією та передавати знання колегам.	Самостійне виконання наукового дослідження Точність та відтворюваність результатів дослідження
СК6. Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення.	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основи біостатистики • Методи статистичного аналізу • Представлення результатів статистичної обробки даних 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обґрунтовувати розмір вибірки • Формулювати статистичні гіпотези • Адекватно використовувати методи статистичного аналізу 	Обґрунтування обраних методів аналізу та обговорення отриманих даних	Відповідальність за проведення аналізу даних Отримання достовірних та відтворюваних результатів Запобігання шахрайства при обробці даних
СК7. Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Технологію інформаційно-патентного пошуку • Основи авторського права • Етапи та принципи реєстрації авторського права • Технологію отримання патенту 	<p>Вміти:</p> <p>Проводити патентно-інформаційний пошук</p> <p>Реєструвати право інтелектуальної власності</p> <p>Впроваджувати наукові досягнення у навчальний процес</p>	Комунікації та дискусії з фахівцями в певній галузі наукової діяльності Адаптувати результати наукових досліджень до освітніх програм та навчального процесу.	Відповідальне патентування Регулярне оновлення світніх програм та змісту навчання
СК8. Здатність представлення результатів	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Технологію презентації даних у 	<p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Працювати з програмами презентації 	Академічна доброчесність Спілкування з	Відповідальність за результати наукового дослідження

наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та міжнародних стандартів.	виді постерів та презентацій <ul style="list-style-type: none"> • Технологія написання статей у національні та міжнародні наукові видання • Перелік видань що індексуються у Scopus, Web of Science • Стандарти оформлення наукових робіт 	та оброблення наукових результатів <ul style="list-style-type: none"> • Підготувати презентацію • Підготувати усну доповідь • Написати статтю відповідно до вимог наукового видання 	рецензентами та редакцією журналу <p>Аргументація, критична оцінка, здатність ведення наукової дискусії</p>	Запобігання плагіату та фальсифікаціям
СК9. Здатність до організації та реалізації педагогічної діяльності.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Стандарти вищої освіти за спеціальністю • Основи педагогіки • Дидактичні основи проблемного навчання • Цілісний підхід при проектуванні та реалізації освітньої діяльності • Форми організації навчально-пізнавальної діяльності • Принципи студент-орієнтованого навчання • Програму та зміст дисципліни, що буде викладатися 	Вміти: <ul style="list-style-type: none"> • Формулювати цілі навчання та способи х досягнення • Визначати зміст навчання та форми контролю • Застосовувати новітні педагогічні технології; • Моніторувати та управляти процесом навчання • Використовувати сучасні інформаційні технології для оптимізації навчання 	Володіння основами дидактики, риторики, аргументації. Застосування методів інтерактивного навчання. Демонструвати лідерство та управляти процесом навчання.	Набуття ораторської майстерності. Лідерство. Здатність до самооцінювання та непереривного самовдосконалення. Відповідальність за ефективність навчального процесу.
СК10. Дотримання етики та академічної доброчесності.	Знати: <ul style="list-style-type: none"> • Дослідницьку етику • Правові основи авторського права <p>Принципи запобігання плагіату, фальсифікацій та корупційних дій</p>	Вміти <ul style="list-style-type: none"> • Самостійно виконувати освітню та наукову діяльність • Викладати свої погляди • Приймати власні рішення • Використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату 	Доброчесне та відповідальне виконання освітньої та наукової діяльності. Отримання довіри та поваги серед колег та студентів	Відповідальність за результати діяльності <p>Доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії.</p> <p>Запобігання плагіату, фальсифікаціям та корупційним діям</p>

Програмні результати навчання

PH1. Застосовувати науково-професійні знання; формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі освітнього та наукового спрямування

PH2. Інтерпретувати та аналізувати інформацію з використанням новітніх інформаційних технологій

PH4. Формулювати наукові гіпотези, мету і завдання наукового дослідження

PH5. Розробляти дизайн та план наукового дослідження

PH6. Виконувати оригінальне наукове дослідження

PH8. Володіти, вдосконалювати та впроваджувати нові методи дослідження за обраним напрямом наукового проекту та освітньої діяльності

- PH9. Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження
- PH10. Впроваджувати результати наукових досліджень у освітній процес, медичну практику та суспільство
- PH11. Презентувати результати наукових досліджень у формі презентації, постерних доповідей, публікацій
- PH12. Розвивати комунікації в професійному середовищі й громадській сфері
- PH13. Організовувати освітній процес
- PH14. Оцінювати ефективність освітнього процесу, рекомендувати шляхи його удосконалення
- PH15. Організовувати роботу колективу (студентів, колег, міждисциплінарної команди)
- PH16. Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами
- PH17. Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

II. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Тема 1. Поняття “академічна доброчесність” та “академічна культура” в інформаційну добу. Визначення поняття “академічна доброчесність” та його нормативно-правове регулювання. Роль і місце академічної доброчесності в науково-дослідній діяльності й у системі вищої освіти. Зв’язок між доброчесністю та корупцією. Українське законодавство та доброчесність. Академічна культура як складова академічної доброчесності. Рівні академічної культури. Виховання й формування академічної культури в сучасному освітньому та науковому середовищі. Діджиталізація наукової й освітньої сфер як один із чинників занепаду академічної доброчесності. Штучний інтелект (ШІ) та академічна доброчесність.

Тема 2. Цінності та принципи академічної доброчесності. Правові та етичні аспекти академічної доброчесності. Етичні стандарти вищої освіти та наукової діяльності. Цінності академічної доброчесності. Принципи академічної доброчесності. Юридично-правові аспекти академічної доброчесності. Морально-етичні аспекти академічної доброчесності.

Тема 3. Світовий досвід, політика та інструменти формування академічної доброчесності. Досвід, політика та інструменти формування академічної доброчесності в країнах Європи. Досвід, політика та інструменти формування академічної доброчесності в США. Бухарестська Декларація з етичних цінностей та принципів вищої освіти в Європейському регіоні (2004). Пан-Європейська платформа з питань етики, прозорості та чесності в галузі освіти (ETINED) (2014). ETICO – вебресурс ЮНЕСКО, орієнтований на питання етики та корупції у сфері освіти. Проект сприяння академічній доброчесності (SAIUP) (2016-2019). Проект “Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти” (Academic Integrity and Quality Initiative) (2020-2022).

Тема 4. Порушення академічної доброчесності. Загальна характеристика академічної недоброчесності (фальсифікація, фабрикація даних, хабарництво і т.д.) в освітній та науковій сфері. Види академічної недоброчесності та їх

характеристика: визначення, витoki, способи виявлення. Порушення принципів академічної доброчесності викладачами: обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання. Порушення принципів академічної доброчесності здобувачами вищої освіти: обман, списування. Порядок та процедура виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності. Органи контролю за дотриманням академічної доброчесності.

Тема 5. Академічний плагіат: поняття, види та особливості. Поняття “плагіат” та “академічний плагіат”. Види плагіату та його джерела (самоплагіат, компіляція, запозичення і т.д.). Причини та наслідки плагіату в науковій діяльності. Плагіат у цифровому світі. Навмисний і ненавмисний плагіат. Академічна доброчесність – обов'язкова складова сучасної освіти та науки. Поради для уникнення плагіату. Способи виявлення плагіату. Антиплагіатні програми. Безкоштовні антиплагіатні програми та їхнє застосування. Ліцензійні антиплагіатні програми та їхнє застосування при перевірці наукових досліджень. Методи боротьби з плагіатом в Україні та інших країнах світу.

Тема 6. Дотримання та застосування принципів доброчесності в навчально-методичній та науково-дослідницькій діяльності. Правила оформлення наукового дослідження. Історія формування принципів коректного використання чужого тексту. Коректна робота з джерелами наукового дослідження, правила цитування. Оформлення бібліографії та переліку використаних джерел наукової праці. Міжнародні стилі цитування та правила посилання на джерела в наукових роботах і дисертаціях. Шляхи запобігання науковому плагіату та самоплагіату. Правила академічного письма. Правила оформлення структури дисертаційного дослідження.

Тема 7. Аксіологічні та етичні проблеми сучасного медичного пізнання. Загальнотеоретичний зміст аксіології в контексті наукових досліджень. Функціонування цінностей в науці та науково-медичному пізнанні. Різноманіття та суперечливість ціннісних орієнтацій медицини. Аспекти медичної аксіології: ціннісні орієнтації науковця-медика, аксіологічні компоненти клінічного мислення лікаря, моральний вимір діяльності практичного лікаря. Теоретико-методологічні засади біоетичних знань. Біомедичні аспекти доброчесності в сфері наукових досліджень. Проблема “небезпечних” знань в медицині у світлі біоетики. Співвідношення та взаємозв'язок медичної (професійної) етики та біомедичної етики. Принципи і правила біоетики та біомедичної етики. Принципи “благоговіння перед життям” (А. Швейцер) як морально-екологічний імператив біоетики. Принципи біоетики та біомедичної етики за Т. Бічампом і Дж. Чайлдрессом. Принципи європейської біоетики та біоправа (принципи П. Кемпа). Завдання біоетики в системі охорони здоров'я України.

Тема 8. Право інтелектуальної власності та авторське право. Інтелектуальна, творча діяльність. Види інтелектуальної діяльності. Основні характеристики права інтелектуальної власності та його джерела. Об'єкти та

суб'єкти права інтелектуальної власності. Захист права інтелектуальної власності. Правові основи авторського права та наслідки його порушення. Охорона об'єктів інтелектуальної власності. Комерціалізація результатів інтелектуальної діяльності. Патентування в сфері охорони здоров'я.

Тема 9. Наукова етика у контексті актуальних проблем сучасності. Міжнародні конвенції про роль науки у суспільстві та статус ученого. Проблема злочинів в історії експериментальної медицини. Питання регулювання проведення експериментів у міжнародних документах (“Нюрнберзький кодекс”, “Токійська декларація”, “Гельсінська декларація”, Конвенція про права людини та біомедицину в Національному законодавстві України). Різновиди медичних експериментів. Терапевтичні та нетерапевтичні (клінічні) дослідження. Проблема ризику при проведенні експериментів (утилітаристські підходи і модель захисту). Особливості морально-етичного та правового регулювання при проведенні експериментів серед некомпетентних та уразливих груп пацієнтів. Біоетичні аспекти проведення досліджень на тваринах (тестування лікарських препаратів і т.д.). Основні етичні принципи експериментів на тваринах відповідно до “Європейської конвенції з захисту хребетних тварин, що використовуються в експериментальних та інших наукових цілях”.

Тема 10. Шляхи запобігання та боротьби з академічною недоброчесністю в освіті та науці. Академічна відповідальність. Нормативно-правові засади боротьби з академічною недоброчесністю у освітній та науковій сфері. Види академічної відповідальності. Відповідальність за порушення академічної доброчесності здобувачами наукового ступеня доктора філософії (доктора наук). Академічна відповідальність в системі охорони авторських прав. Проблема відповідальності за впровадження результатів наукових досліджень.

Тема 11. Академічна доброчесність: практичний вимір. Презентація доповіді (тези за темою дисертаційного дослідження). Наукова стаття як самостійний науковий твір. Основні компоненти наукової статті. Етапи роботи над науковою статтею. Самоконтроль виконаної роботи: перевірка на унікальність та грамотність. Порядок підготовки та подання матеріалів для опублікування. Презентація публікації (наукової статті за темою дисертаційного дослідження). Академічна культура дослідника під час публічного виступу (презентація наукового дослідження – обґрунтування теми дисертації). Методики технічної самоперевірки на плагіат наукової праці.

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
л		сем	с. р.	л		сем	с. р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
МОДУЛЬ 1. Академічна доброчесність.								
Тема 1. Поняття “академічна доброчесність” та “академічна культура” в інформаційну добу.	8	2	2	4	8	2	2	4
Тема 2. Цінності та принципи академічної доброчесності. Правові та етичні аспекти академічної доброчесності.	8		2	6	8		2	6
Тема 3. Світовий досвід, політика та інструменти формування академічної доброчесності.	8		2	6	8		2	6
Тема 4. Порушення академічної доброчесності.	8	2	2	4	8	2	2	4
Тема 5. Академічний плагіат: поняття, види та особливості.	8	2	2	4	8	2	2	4
Тема 6. Дотримання та застосування принципів доброчесності в навчально-методичній та науково-дослідницькій діяльності. Правила оформлення наукового дослідження.	8	2	2	4	8	2	2	4
Тема 7. Аксиологічні та етичні проблеми сучасного медичного пізнання.	8	2	2	4	8	2	2	4
Тема 8. Право інтелектуальної власності та авторське право.	8		2	6	8		2	6
Тема 9. Наукова етика у контексті актуальних проблем сучасності.	8		2	6	8		2	6
Тема 10. Шляхи запобігання та боротьби з академічною недоброчесністю в освіті та науці. Академічна відповідальність.	8	2	2	4	8	2	2	4
Тема 11. Академічна доброчесність: практичний вимір. ІСПИТ.	10		2	8	10		2	8
Разом	90	12	22	56	90	12	22	56

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

• Підготовка тез конференцій, рефератів, доповідей на проблемну тематику з презентацією на основі використання першоджерел, базової та додаткової літератури, міжнародних документів та національного законодавства з питань дотримання засад академічної доброчесності, принципів біоетики та біомедичної етики, прав людини та тварини в науково-дослідницькій діяльності.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Формами навчальних занять з дисципліни “Академічна доброчесність” є: лекції, семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальна робота здобувачів, аспірантів.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форми контролю (поточні – тестові завдання, ситуаційні задачі, усний та письмовий контроль теоретичних знань, підсумковий модульний контроль): іспит.

Оцінювання знань проводять за відповідною шкалою:

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
170-200	Відмінно	A	Відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
155-169	Добре	B	Дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
140-154		C	Добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
125-139	Задовільно	D	Задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
111-124		E	Достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
60-110	Незадовільно	FX	Незадовільно (з можливістю повторного складання)
1-59		F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А.Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг. ред. Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Київ;Таксон, 2016. 234 с.
3. Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. – URL: <https://saiup.org.ua/resursy/3459-2/>
4. Плагіат у студентських роботах: методи виявлення та запобігання: метод. посіб. Дніпропетровськ: ДНУ імені Олеся Гончара, 2013. 44 с.

5. Семенов О.М. Академічне письмо: лінгвокультурологічний підхід: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А.С.Макаренка, 2015. 220 с.
6. Ходаківський Є. І. Інтелектуальна власність: економіко-правові аспекти: навч. посіб. Київ: “Центр учбової літератури”, 2014. 276 с.
7. Шліхта Н., Шліхта І. Основи академічного письма: Методичні рекомендації та програма курсу. Київ, 2016. 61 с.
8. Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навч-метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2022. 86 с.
9. Башкір О.І. Академічна доброчесність та інтелектуальна власність: конспект лекцій. Харків : ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2022. 92 с.
10. Академічна доброчесність: методичні вказівки навчальної дисципліни з підготовки доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти галузі знань 22 Охорона здоров'я, 09 Біологія, спеціальності 221 Стоматологія, 222 Медицина, 228 Педіатрія, 229 Громадське здоров'я, 091 Біологія. Вінниця: Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова, 2022. – 9 с.
11. Академічна відповідальність: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 15 квітня 2021 р.). Київ: Київський регіональний центр НАПрН України, 2021. 140 с.

Додаткова:

1. Академічна доброчесність: виклики сучасності / Збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 1 – 13.10.2018). Варшава, 2018. 162 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. Фонд досліджень освітньої політики”; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ: Таксон, 2016. 234 с.
3. Бойченко М. Гідність, цілісність і успішність: академічні та громадянські чесноти. Філософська думка. Київ, 2014. № 5. С. 110–122.
4. Бойченко Н. М. Етичні аспекти університетських цінностей. Софія. Гуманітарно-релігієзнавчий вісник. Київ: Вид.-полігр. центр “Київський університет”, 2014. № 1 (1). С. 37–43.
5. Водянка Л. Д., Бечко А. М. Розвиток цифрових технологій та питання захисту інтелектуальної власності // Information and Web Technologies: Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference “Challenges in Science of Nowadays” (Washington USA, 26 – 28 May, 2023). – Washington, 2023. – No 156. – P. 556 – 557.
6. Гапон Н. Ставлення студентів до виявів академічної нечесності: кроскультурний аналіз. Вісник Львівського університету. Серія “Філософські науки”. Львів, 2013. Вип. 16. С. 241 – 248.
7. Гром М. О. Застосування штучного інтелекту під час написання наукових робіт // Академічна доброчесність: правові проблеми: матеріали Всеукр. круглого столу (Одеса, 26 трав. 2023). – Одеса, 2023. – С. 37 – 41.

8. Гуманенко О. О. Місце рецензії в історії наукової періодики. Наукові записки Української академії друкарства. Серія “Соціальні комунікації”. Львів, 2015. Вип. 1 (50). С.15–20.
9. Дубняк М. В. Проблеми використання GhatGPT у науковій діяльності: роль етичних і правових норм // Створення, охорона, захист і комерціалізація об’єктів права інтелектуальної власності: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої Міжнар. дню інтелектуальної власності (Київ, 26 квіт. 2023 р.). – Київ, 2023. – С. 64–68.
10. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 224 с.
11. Ідея Університету: Антологія / Упоряд. М. Зубрицька, Н. Бабалик, З. Рибчинська. Львів: Літопис, 2002. 304 с.
12. Ковальова А. Проблеми академічного плагіату та авторського права у цифровому просторі України. Спеціальні історичні дисципліни: питання теорії та методики: зб. наук. пр. Київ, 2013. Ч. 2. С. 61 – 71.
13. Козодаєв С. П. Біомедичні права людини: досвід країн Європи: монографія / С. П. Козодаєв, М. В. Громовчук; ДВНЗ “Ужгород. нац. ун-т” (Україна), Ін-т професійного розвитку (Словаччина), Асоціація міжнародного освітнього та наукового співробітництва (Україна); уклад. Дмитро Миколайович Белов. – Ін-т професійного розвитку. – Ужгород: РІК-У, 2021. 198 с.
14. Коновальчук Н.О. Проблеми академічної доброчесності в умовах розвитку технологій штучного інтелекту // Progressive Research in the Modern World: Proceedings of X International Scientific and Practical Conference (Boston USA, 22–24 June, 2023). – Boston, 2023. – С. 234–240.
15. Матвеева К.В. Використання інструментів штучного інтелекту у написанні наукових досліджень: етичний аспект // Наукова весна: зб. матеріалів XIII Міжнар. наук.-техн. конф. аспірантів та молодих вчених (Дніпро, 1–3 берез. 2023 р.). – Дніпро, 2023. – С. 246–248.
16. Навчально-методичний комплекс дисципліни “Антикорупція та доброчесність”. – К.: Офіс доброчесності НАЗК, 2023. 306 с.
17. Ромакін В.В. Мотивації, переконання та поведінка українських і американських студентів бакалаврату щодо норм академічної культури. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Серія “Педагогіка”. Миколаїв, 2010. Вип. 123, Т. 136. С.34–41.
18. Слободянюк О. До питання академічної доброчесності у вищій освіті: погляд експертів США та України // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології, 2019, № 8 (92). С. 23 – 33.
19. Суховірський О. Використання засобів мережі інтернет в процесі пошуку інформації для студентських наукових досліджень з педагогіки. Проблеми підготовки сучасного вчителя: зб. наук.пр. Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини. Умань, 2011. № 3. С. 131–135.
20. Тихонкова І. О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). Наука

України у світовому інформаційному просторі: [зб.наук. пр.] / НАН України. Київ, 2015. Вип. 11. С. 100–106.

21. Фініков Т. Академічна доброчесність: глобальний контекст та національна потреба // Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд досліджень освітньої політики”; за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. – К.: Таксон, 2016. – С. 9–36.
22. Харитонов О.І. Академічна доброчесність і виклики інформаційного суспільства// Академічна доброчесність: правові проблеми: матеріали Всеукр. круглого столу (Одеса, 26 трав. 2023). – Одеса, 2023. – С. 5–9.
23. Хоружий Г.Ф. Академічна культура: цінності та принципи вищої освіти. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2012. 320 с.
24. Denney V. P., Roberts C. J. Building Honor in Academics: Case Studies in Academic Integrity. New Jersey: Jossey-Bass, 2023. 240 p.
25. Handbook of Academic Integrity [ed. by Sarah Elaine Eaton]. Cham: Springer International Publishing, 2023. 1958 p.
26. Integrity of Scientific Research: Fraud, Misconduct and Fake News in the Academic, Medical and Social Environment [eds. by Joel Faintuch & Salomão Faintuch]. Cham: Springer International Publishing, 2022. 602 p.
27. Kwong Theresa, Hafiz Muhammad, Lau Peter, Chan Isaac. Academic Integrity and Ethics: The Influence of Culture and Prior Academic Background. Journal on Excellence in College Teaching, 2018. Vol. 29, 3-4. p. 53–72.
28. McHaney, Roger; Cronan, Timothy Paul; and Douglas, David E. Academic Integrity: Information Systems Education Perspective, Journal of Information Systems Education. 2019. Vol. 27, Iss. 3, Article 1. – URL: <https://aisel.aisnet.org/jise/vol27/iss3/1>.
29. Originality, Imitation, and Plagiarism: Teaching Writing in the Digital Age / Caroline Eisner and Martha Vicinus, editors. University of Michigan, 2008. 278 p.

Нормативно-правові джерела:

1. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину. Рада Європи, Європейський Союз; Конвенція, Міжнародний документ від 04.04.1997 – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_334#Text
2. Порядок розгляду повідомлень щодо порушення процедури захисту дисертацій Апеляційним комітетом Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти – URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2023/02/Порядок-розгляду-повідомлень-щодо-порушення-процедури-захисту.pdf>
3. Порядок функціонування інформаційної системи Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти “NAQA.Svr” – URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2022/11/Додаток-5.pdf>

4. Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах) / Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік від 23.03.2016 № 261 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/261-2016-%D0%BF#Text>
5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації / МОН України; Наказ, Вимоги, Форма типового документа [...] від 12.01.2017 № 40 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-17#Text>
6. Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про [...] / Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 12.01.2022 № 44 – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/44-2022-п#Text>
7. Проект Закону України Про академічну доброчесність. – URL: https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2020/12/Проект-Закону-Про-Академічну-доброчесність_.pdf
8. Про освіту Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
9. Про вищу освіту Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
10. Про наукову і науково-технічну діяльність Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19#Text>
11. Про авторське право і суміжні права Закон України від 01.12.2022 № 2811-IX – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
12. Про фахову передвищу освіту Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
13. Рекомендації для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності (2019, НАЗЯВО) – URL: <https://naqa.gov.ua/wp-content/uploads/2019/10/Рекомендації-ЗВО-система-забезпечення-академічної-доброчесності.pdf>
14. The Bucharest Declaration on ethical values and principles of higher education in the Europe Region September 2-5, 2004, Bucharest, Romania – URL: <https://old.iqaa.kz/en/bologna-process/the-main-documents-of-the-bologna-process>